

Tres interessants variants de monedes ibèriques catalanes

J. BENAGES I OLIVÉ

Presentem en aquest article tres variants de moneda ibèrica catalana que creiem prou interessants per donar-les a conèixer, i més si tenim present la manca de nous tipus en aquests darrers anys, essent per tant la nostra aportació una innovació dintre de la numismàtica ibèrica catalana.

1 *Semis d'Untikesken amb la llegenda Eterter*

Anv/Cap de Pallas a la dreta, davant la llegenda ibèrica UNTiKeSKeN.

Rev/ Toro embestint a la dreta, dessota la llegenda ibèrica ETeRTeR sobre línia.

AE, pes 12.50 grs.; diàmetre 26 mm.; posició d'encunys 9 h.; patina, verda fosca; estat de conservació: MBC.

Sense poder assegurar el lloc de procedència, fou trobada a Aragó prop de l'Ebre.

Referències: A. VIVES, *La Moneda Hispánica*, Madrid, 1926, XVI, n.º 10. L. VILLARONGA, *The Aes Coinage of Emporion*, Oxford, 1977, sèrie 3, emissió 16.

La variant és a la llegenda ibèrica del revers ETeRTeR:

- a) Llegenda no corba, amb tots els signes en línia recta.
- b) Per dessota de la llegenda hi ha una línia, que manca en els altres exemplars.
- c) El signe ibèric Te, que és de forma rodona en tots els exemplars, aquí es presenta quadrat.
- d) El signe ibèric R presenta la forma amb els angles ben acusats i arrodonits com és usual.

Pel bon estil del cap de la Pal·las i el seu pes alt, podem pensar que es tracta de la moneda més antiga dintre de la seva emissió.

2 *Anomalies epigràfiques en un semis de Laiesken*

Anv/ Cap viril a la dreta amb l'aurèola i lemnisques.

Rev/ Cavall galopant a la dreta, a sobre l'aurèola i dessota la llegenda ibèrica LAEISKeN.

AE, pes 4.62 grs.; diàmetre 22 mm.; posició d'encunys 11 h.; patina, sense; estat de conservació: MC.

Procedència desconeguda.

Referències: A. VIVES, *La Moneda Hispánica*, Madrid, 1926, XXV, n.º 5. L. VILLARONGA, Les seques ibèriques catalanes: una síntesi, *Fonaments*, 3, 1982, 168, n.º 3a (aquesta amb símbol de ferro de llança).

La primera cosa a remarcar és que a la nostra moneda no es veu el símbol de ferro de llança que hauria d'esser-hi com trobem a l'emissió 3.ª de Villaronga, a la qual correspon per presentar el primer signe de la llegenda, el L, en la seva variant antiga. Cal fer present que l'estat de conservació de la moneda no permet gaires precisions en quant a la presència del símbol.

Però, el que és més important i ens ha decidit a publicar aquesta moneda és la inversió que trobem entre el tercer i quart signe, puix trobem la E davant de la I, al contrari del que correspon, llegint-se aleshores LAEISKeN.

És evident que l'artesà en traçar la llegenda invertí l'ordre dels signes.

3 *As amb la llegenda ibèrica Kese de l'emissió Ti*

Anv/ Cap viril a la dreta, mantell al coll, darrera el signe ibèric Ti, en posició horitzontal.

Rev/ Genet amb palma a la dreta, dessota sobre línia la llegenda ibèrica KeSE.

AE, pes 9.00 grs.; diàmetre 25 mm.; posició d'encunys 1 h.; patina, clapes verdes aïllades; conservació: BC.

Peça 88 del llegat Molas, arquirit per l'Ajuntament de Tarragona.

Referències: A. VIVES, *La Moneda Hispánica*, Madrid, 1926, XXXV, n.º 3. L. VILLARONGA, *Les monedes ibèriques de Tàrraco*, Barcelona, 1983, emissió 70-26.

El símbol Ti es presenta sempre en la variant epigràfica, en la qual les puntes del trident sorten del mateix punt.

La variant de la moneda que presentem, ho és en primer lloc per la seva posició horitzontal en oposició a la verticalitat usual, i a més per la variant epigràfica, puix les puntes del trident no surten del mateix lloc sinó dels extrems i centre, respectivament, de la línia de base.

